www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Число 103. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 3. мая, 1924.

VOL. XXXII. No. 103. Jersey City, N. J., Saturday, May 3, 1924. THREE CENTS

Домагання за приступленнєм до світового суду ростуть.

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — Перед сенатовим комітетом для заграничних справ виступали нині далі свідки зі заявами за приступленнєм Злучених Держав до світового суду при Лізі Народів.

Межи иничими свідками був Еверет Колбі, провідник републиканської партії зі стейту Ню Джерзі, котрий закидав републиканській партії, що вона не сповнила обіцянки, даної виборцям при виборах; далі Самуель Ґомперс, голова Американської Федерації Праці; Теодор Морбурґ, бувший амбасадор в Бельгії, котрий заявив, що Ліґа Народів уже показала кілька разів свою здібність запобігти війні; та представники ріжних жіночих організацій.

СЕНАТ ЗА БОНУСОМ.

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — Сенат приймив нині одноголосно без одного навіть голосу спротиву проект закона про бонус, який виробила спільна комінія сенату та палати послів.

ВІДПЕКУЮТЬСЯ ФОЛА.

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — Перед нафтовим комітетом сенату виступав нині Гилс, заступник департаменту нутрішних справ, та заявив, що бувший міністер нутрішних справ Фол віддав нафтові терени в Каліфорнії в аренду приватним підприємцям без повновласти президента Гардинга.

АҐІТАЦІЯ ЗА ЗБІЛЬШЕННЄМ ФЛЬОТИ.

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — Конґресмен Бритен, голова комітету для морських справ, заявив, що він внесе незадовго в конґресі резолюцію, щоби конґрес прослідив стан американської фльоти та переконався, на стільки правди є в говоренню, що японська фльота сильнійша, а американська слабша, як на се дозваляє договір, заключений на основі вашінґтонської роззоружної конференції.

ПОГОЛОСКИ ПРО РЕЗИҐНАЦІЮ ГЮЗА.

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — По місті курсують поголоски, що секретар стейту Гюз зрезиґнує зі свого уряду, коли сенат не скасує того уступу іміґраційного проекту, що постановляє зовсім виключити японську іміґрацію.

КЛОПОТИ ЦЕРКОВ З ПРОГИБІЦІЙНИМИ ВИСТУПАМИ.

НЮ ЙОРК, 1. мая. — Др. Н. Батлер, голова Колумбійського університету, котрий виступив два дні тому назад проти прогибіційного закона яко проти неможливого до переведення, робить тепер немало клопотів всяким шкільним та церковним організаціям. Цілий ряд таких інституцій замовило було собі Батлера на бесідника, не знаючи ще, що він противиться прогибіції. Колиж він тепер виступив проти закона Волстеда, вони найшлися в клопоті. Одні з них хочуть не дати йому говорити, а другі стоять за тим, щоби за його погляди не обмежати йому свободи слова.

6.000 МАЙНЕРІВ ПОКИДАЄ СТРАЙК.

СКРЕНТОН, Па., 1. мая. — Шість тисяч страйкуючих майнерів підприємства Ґлен Олден Ковл Ко. вернуло до роботи. На страйку ще остає далі коло 10 тисяч. До них збирається прилучити яких 22,000 нових страйкарів.

СТРАЙК РОБІТНИКІВ ПРИ ЗЕЛІЗНИХ БУДОВАХ.

НЮ ЙОРК, 1. мая. — Юнія робітників, занятих при зелізних будовах у Ню Йорку та околиці, рішила зарядити страйк, бо будівельні підприємці не захотіли підвисшити їм робітничої заплати з 10 долярів 50 центів в день на 12 долярів та не захотіли признати виключного права їх юнії давати підприємцям робітників („замкненої шапи").

ПРОВІДНИК АМЕРИКАНСЬКОЇ ВОЗДУШНОЇ ВИПРАВИ ДОВКОЛА СВІТА ЗНОВА ПРОПАВ.

ЧИҐНИК, Аляска, 1. мая. — Літак майора Мартина, начальника американської воздушної експедиції довкола землі, котрий вилетів учора звідси на остров Шумаґіна, пропав по дорозі зі своїм пільотом Гарвейом.

Американський уряд сейчас вислав за летунами пошукувачів. Догадуються, що летуни були примушені через бурю або якийсь клопіт в машині осісти на воду або на беріг.

МЕКСИКАНСЬКЕ ПОВСТАННЄ ЩЕ ДАЛІ КЛОПОЧЕ УРЯД.

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — Американський уряд застановляється над тим, в який спосіб здомити бльокаду мексиканського порту Фронтери, до котрого мексиканські повстанці не пускають американських кораблів з великою грошевою втратою для американських бизнесів.

ЗАВОРУШЕННЯ НА КУБІ.

ГАВАНА, 1. мая. — Заворушення, в яких взяли участь 25 жовнірів та яких 30 цивільних осіб, довели знова до кровавої бійки. В ній погиб др. Сото, один з провідників революти.

ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ПОБИТТЄ ВЯЗНИКА.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, Па., 1. мая. — Суд признав вязничного сторожа Санті зі стейтової вязниці винуватим побиття вязника Фрейлі. Санті бив вязника ґумовою рурою через 15 мінут за те, що він не хотів виявити, як утекли його товариші.

МІЛІОНОВИЙ ДАР МІЛІЯРДЕРА.

НЮ ЙОРК, 1. мая. — Американський міліонер Джон Рекфелер обіцяв Товариству Молодих Християнських Жінок заплатити довги товариства, які виносять близько міліона долярів.

Збори пропаґанди [illegible] приступлення Злучених Держав до світового суду при Лізі Народів.

ОБОСІЧНИЙ МЕЧ.

ЮНІОНТАВН, ПА., 1. мая. — Місцевий стейтовий прокурор, до котрого ріжні церковні організації віднеслися з домаганнєм, щоби він перевів у житя закони про строге святкуванне неділь та свят (так звані сині закони), заявив, що він се зробить, але тим самим він заборонить всі хори та співи по церквах, за котрі хористи та солісти побирають заплату.

МУРИНИ ПОЗИВАЮТЬ ТЕАТРАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

НЮ ЙОРК, 1. мая. — Муринська організація, що має на цілі охороняти горожанські права чорної раси, візвала тут кілька театрів за те, що вони не ставлять на рівні Муринів з білими людьми.

БОРОТЬБА ЗА ПІДВИШКУ ЗАПЛАТИ ДЛЯ ПОЧТАРІВ.

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — Почтовий комітет палати послів постановив приняти проект про підвисшення робітничої заплати для сільських листоношів та почтарів.

САМОВБИЙСТВО НА МОРИ.

З Корабля Ордуни скочив у море шікаговський студент Гилтон, розчарований в любови.

УКРАЇНЕЦЬ АРЕШТОВАНИЙ ЗА ВБИЙСТВО.

В місті Торонті, в Канаді, арештовано дня 3. марта сього року 27-літного Українця Степана Дутчишина, котрий мав допуститися вбийства ще підчас Різдва. Злочин мав поповнити коло Виннипеґу, котрого поліція визначила за його здовлення 250 долярів надгороди.

ПОЧТА В ПОЛЬЩІ.

Як подають торговельні польські аґенти, в Польщі один почтовий уряд припадає на 11,300 душ населення, тоді як у Чехословаччині один уряд припадає на 3,300 душ, а в Швайцарії один почтовий уряд на 999 осіб.

ДЛЯ ПОЛЯЦІЇ ЧИ ПРОПАҐАНДИ?

В одній часописи в Монтреалю, в Канаді, появилося оголошенне А. Язикова, аґента большевицького уряду в Москві, завзиваюче іміґрантів з Росії, України й Кавказу реґістуватися в нього.

ФІЛЬМОВІ ПРІМАДОННИ НІКОЛИ НЕ СТАРІЮТЬСЯ.

Одна шведська ґазета старається розвязати дразливе питання — відгадати вік фільмових артистов. В одному фільмовому „Меґазіні" було недавно подано, що артистка Норма Талмадж має 23 роки, то знову 27 літ. Тому пять літ назад [illegible] давали ґазети вік цієї артистки таксамо на 23—27 літ. А тому богато літ назад, як Норма Тальмадж грала свій перший фільм, мала щонайменше 25 років. Меріон Дейвіес по заявленням фахової преси від півчверти року має постійно 19 літ, а про Лілієн Ґіш (якій було 20 років, як тому богато літ назад, виступала у „Народинах нації), що в 1924-му р. скінчить двацятий рік житя. Поля Негрі, відчас побуту в 1923 р. [illegible] сказала в інтервю [illegible]

ПОВІТОВИЙ ЗІЗД БОБРЕННИЧИНИ.

Повітова нарада громадських робітників яка відбулася дня 11. квітня 1924 покликала до життя для Бобреччини і Ходорівщини повітову політичну Раду з 9 членів і її виконавчий орґан з двома канцеляріями народної оборони, одна на судовий повіт Бібрка, — друга на судовий повіт Ходорів, — з завданнєм концентрувати ділову роботу на всіх ділянках народного життя, давати громадській роботі ініціятиву і напрям.

ЩО ДІЄТЬСЯ З ДЗВОНАМИ У ВАРШАВІ?

Холмське „Наше Життя" пише:

Ґазети час від часу подають звістки про повернення з Радянської Росії та України дзвонів, вивезених туди підчас світової війни. Люди, що їздили в цій справі до Варшави, передають такі річи, що просто не ймеш віри. Оказується, що на Празі, біля католицького костела, є така сила дзвонів, що можна між ними заблудити, але довідатися, чи є дзвони певного села, дуже трудно. Поперше для оглянення їх треба мати перепустку від католицької митрополичої курії; з тою перепусткою впускають на площу, де містяться дзвони, але завідуючий не може дати відповіди, чи є дзвони, а радить самим шукати. Це не легко зробити, бо написи здебільшого стерті, а часом містяться в середині дзвонів і щоб перечитати їх, треба підносити всі дзвони, для чого потрібно наняти людий. Це відбирає кілька днів і часто не дає вислідів. А навіть як комусь пощастить знайти свої дзвони, то повинен платити по 2 міл. за кільо ваги і везти дзвони на свій кошт по скільки гроший і часу пропадає у бідних селян-представників парафій, що відшукують свої дзвони!

ПРОТЕСТ КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Українські іміґранти в околиці канадійського міста Монтреалю зібралися були дня 15. квітня на велике масове віче та ухвалили віднестися до анґлійського премієра Мекдоналда, щоби він заложив протест проти переслідування Українців Польщею.

ОКРУЖНИЙ ЗІЗД В БЕРЕЖАНАХ.

Дня 12. м. м. відбувся в Бережанах Окружний Зізд, в котрім взяли участь відпоручники повітів Бережани, Підгайці і Перемишляни. Рогатин оправдав свою неприсутність. Предметом нарад Зізду було утворенне Окружної Політичної Ради й Окружної Канцелярії Народної Оборони бережанського округа.

Зізд ухвалив резолюції, з котрих найважніша така: Окружний Зізд в Бережанах покликує до життя Окружну Політичну Раду і Окружну Канцелярію Народної Оборони, котрим ставляє за завдання концентрувати ділову роботу на всіх ділянках національного життя бережанської округи, давати тій роботі ініціятиву і напрям. Заразом взиває репрезентовані на Зізді повіти до зорґанізовання анальоґічних інституцій по повітах.

В Зізді взяли участь найзначнійші громадські робітники бережанської округи без огляду на їх партійну приналежність.

ГОРОД ДОКОЛА ПЕТРОҐРАДУ.

Петоград збудований, як відомо, царем Петром Великим на болотах. Тому й досі довкола него тягнуться болота. Тепер зроблено плян, щоб ті болота висушити, а на одержаній площі розвести город-парк що вінцем окружавби ціле місто. Плян той не новий. З ним носилися ще перед війною.

Чи Ви є передплатником „СВОБОДИ"?

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ ЇЇ СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить кождого дня з виїмкою неділь і свят.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

„СВОБОДА" також подає найдокладнійші відомости з теперішних подій в старім краю.

Передплата виносить в Злучених Державах:

На рік $7.00
На пів року $3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерзи Сіті і заграницею:

На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

Звертаємо увагу, що на кредит ніколи не висилається часописи.

Гроші належить висилати враз з замовленнєм на почтовий або експросовий мoні-ордер або в реґистрованім листі на адресу:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ

У. Н. СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як:

СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТИКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПИКНИКИ І БАЛИ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Проситься всі місцеві У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Мекданелд за новою конференцією у справі „воєнних відшкодовань".

ЛОНДОН, 1. мая. — В урядових кругах заявляють, що премієр Мекданелд хоче, щоби справу пляну Доса відібрати з рук алянтської репераційної комісії (комісії „воєнних відшкодовань"), а натомість скликати нову міжнародню конференцію, яка виготовила би плян безпосередніх умов кождого з алянтів з Німеччиною. По думці британського премієра се були б бизнесові умови вірителів з довжником а не побідників з побитим. Тому усунуло б се ворожнечу та улекшило би зближенне алянтів з Німеччиною.

БЕЛЬҐІЙСЬКІ МІНІСТРИ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН, 1. мая. — Сюди приїхав нині бельґійський премієр Теніс і міністер закордонних справ Гіманс.

Британський премієр Мекданелд скаже їм, як він ставиться до пляну комісії Доса.

КЛОПОТИ З ГОРОЖАНСТВОМ.

ЛОНДОН, 1. мая. — Нині видиґнено в анґлійській палаті громад справу горожанства Анґличанок відданих за чужинців. По британськім законам Анґличанка тратить британське горожанство, якщо віддасться за чужинця, а по новим американським законам чужинка не набуває американського горожанства, коли повінчається з Американцем. В той спосіб Британка остається без вітчини, коли одружиться з Американцем і не може користати з жадних горожанских прав. Се найболючійше відчувають „жінки без вітчини", коли подорожують між Америкою й Анґлією.

Анґлійський міністер внутрішних справ Артур Гендерсон заявив, що буде вести з американським правительством переговори для корисної розвязки сього питання.

ХОТЯТЬ ПЕРЕМОГТИ ПРЕМІЄРА ПУАНКАРЕ.

РИМ, 1. мая. — До Медіоляну приїде небаром бельґійський премієр Теніс і міністер закордонних справ Гіманс на стрічу з італійським премієром Муссолінім. Вони мають обговорити питанне, як перемогти опозицію французького премієра Пуанкаре.

ПРИСЯГА ГРЕЦЬКІЙ РЕПУБЛИЦІ.

АТЕНИ, столиця Греції, 1. мая. — Нині відбулось в тутешньому соборі богослуженне подяки з приводу проголошення Греції республикою.

В церкві був тимчасовий премієр адмірал Кундуріотус і всі міністри кабінету. Уся площа кругом собора була залита народом, який присягав вірність республиці.

Після обіду на Марсовому поле зложила присягу армія.

У ФРАНЦІЇ НЕ БУЛО ДЕМОНСТРАЦІЙ.

ПАРИЖ, 1. мая. — День першого мая проминув у Франції спокійно. Комуністи казали, що обізвуться голоснійше в день виборів, 11-ого с. м.

В РИМІ СПОКІЙ І ТИШИНА.

РИМ, 1. мая. — В Римі не було жадних демонстрацій ані маніфестацій з приводу 1-ого мая. Склепи всі були одчинені і робота у фабриках та робітнях ішла правильно. Загалом, в Римі був спокій і тишина.

ДЕМОНСТРАЦІЯ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 1. мая. — Німецькі комуністи приготовляли тут сьогодня демонстрацію з нагоди 1-ого мая, але поліція їх розігнала.

КРОВАВА БУЧА В АТЕНАХ.

АТЕНИ, 1. мая. — Нині приготовляли тут грецькі комуністи демонстрацію з нагоди 1-ого мая. Військо виступило розганяти демонстрантів, наслідком чого счинилась буча, в якій ранено одного жовніра і трох робітників.

В МОСКВІ НЕ БУЛО ПАРАД.

МОСКВА, 1. мая. — Большевицька влада постановила не робити сього року маєвих походів і демонстрацій.

Нині комуністи відвідали тільки могилу Леніна.

Завтра молодяк має удатись до могили Леніна, де старі комуністи хотять проводити їй присягу на... засади Леніна.

В ТОКІО БУЛА МАЄВА ПАРАДА.

ТОКІО, столиця Японії, 1. мая. — Нині уладили тут соціялісти маніфестацію з походом по улицях, в якому взяло участь 10,000 робітників.

ТРОЦЬКИЙ ПРО ДОВГИ.

МОСКВА, 1. мая. — Леон Троцький заявив тут на зібранню, що Росія ніколи не заплатить Франції царських довгів.

ТРОЦЬКИЙ ГОВОРИТЬ ПРО ЗМІНУ КАРТИ ЕВРОПИ.

МОСКВА, 30. квітня. — Комісар війни Леон Троцький говорив нині на зібранню в театрі до 5,000-ної публики. Його промова тривала дві години.

Він сказав, що японська військова партія хоче війни з Росією, та предсказав, що се грозить Японії революцією.

Далі зазначив, що якби Велика Британія заключила договір з Росією, то се мало-б велике значінне. Тоді обі сі держави, казав він, диктували-б Европі і перемінили-б її карту.

Вкінці заявив, що „червона армія" є за миром і для оборони здобутків революції.

ВІРЯТЬ, ЩО ЛЕНІН ЖИЕ.

МОСКВА, 28. квітня. — Серед московського народу розійшлись чутки, що Ленін жие, а большевики вносили в домовину тільки його воскову подобу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Single copies in cents

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates.

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерси Сіті і затранцею.

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи" у 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЯК УСУНУЛИ ПОЛЯКИ ПРОФЕСОРА ГАЛУЩИНСЬКОГО?

—o—

На протест професора Михайла Галущинського, відомого організатора української ґімназії в Рогатині і Рідної Школи, проти введення польської мови яко урядової в українських школах, польська шкільна влада (кураторія) повідомила його, що „завішує" його в обовязках професора української ґімназії у Львові.

Про се повідомила його дирекція тої ґімназії, доручуючи йому рівночасно, щоб явився дня 10-ого квітня в бюрі тої кураторії.

Професор М. Галущинський явився там в означеному дні і в означеній порі. Там два польські „можновладці" показали йому своє журливе обличе. А були ними два великі мужі: начальник виділу середного шкільництва Янелаї і візитатор філії академічної ґімназії Сосніцький.

На вступі поставлено проф. Галущинському питанне, як він важився таку заяву зложити і її вислати до кураторії.

На се почав запитаний відповідати — розуміється — по українськи.

— Чи пан не вє, же уржендовим єзикем кураторием єст єнзик польскі? — перервав йому Янеллі.

— Власне проти тої польської урядової мови протестував я і буду говорити виключно по українськи! — відповів проф. Галущинський.

— Чи пан то подпішеш в протоколе, бо то вистарча?!

— Так, але також по українськи! — відповів запитаний. В тим випадку може биць! — закінчив Янеллі.

На цьому скінчилось переслухане, що не тривало довше трох хвилин.

* * *

Отаким даром обдарили нас аліянти своєю постановою з 14-ого березня, 1923.

Того ми сподівались, се для нас не новина, як загалом не новиною для Українців ціла польська злочинна політика і виправа Польщі на винищенне Українців.

Але треба нам одно тямити:

Що мусимо СКРІПИТИ боротьбу проти польської навали. Всі Українці, по всіх землях, і рідних і чужих, мусять тепер подати собі руки та обєднатись до спільної боротьби проти польської наїзниці.

Станьмо і ми в Америці до помочі нашим браттям в Галичині і в других нападених Польщею наших землях!

Обєднаймось до спільної акції і берімся до діла!

КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ В АМЕРИЦІ ПОВИНЕН ПЛАТИТИ НАРОДНИЙ ПОДАТОК, ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ В СТАРОМУ КРАЮ. ЖЕРТВИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА АДРЕСУ:
OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО СЕРЕД БІЛОРУСИНІВ.

Заходами Білоруського Драматичного Товариства відбувся 9-го березня 1924 у Вильні святочний вечір, присвячений памяти Тараса Шевченка. В програму входили м. і. реферати Гр. Мяцюка на тему: Т. Шевченко і його творчість; драматична картина „Отрута" Максима Горецького; і концертова частина. Вечір відбувся у власній салі Драматичного Товариства.

СЕРБІЯ ХОТІЛАБИ ПОЗБУТИСЯ КОЛЬОНІСТІВ ІЗ БОСНІЇ.

В загребських „Сельячкіх Новінах" (ч. 5.) читаємо: Сербські газети хотіли би доказати, що Боснія є чисто сербська країна. Тимчасом це неправда. І сам премієр Пашіч у Сараєві заявив був зараз після війни: Брати Серби трьох віроісповідань. Цебто православні, католики і мусулмане. В Боснії здавна жило богато Хорватів, а також і кольоністів, між ними й УКРАЇНЦІ ЗІ СХ. ГАЛИЧИНИ. Тепер по Боснії вештаються ріжні аґенти і намовляють католиків Хорватів і кольоністів Українців, щоби переселювалися до Бразилії. Обіцюють їм золоті гори, добрі заробітки. Сербські власти, замісць вештувати цих аґентів, ідуть їм іще на руку. А вже й іміґраційний уряд у Загребі оголосив, щоби люде не вірили обітницям аґентів, бо в Бразилії ждуть кольоністів терпіння і смерть. А аґенти аґітують за переселенням у Бразилію тому, щоби на [illegible] у Боснії поселювати Сербів. Це національна сисема просвідомлення Боснії. Газети перестерігають своїх земляків, щоби не кидали своєї хати і [illegible] і не йшли [illegible]

ЧЕРВОНІ ПОРТРЕТИ.

Яку мораль проповідував Ленін своїм ученикам.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

—o—

З нагоди Ленінової смерти про цього новочасного „пророка" було написано у світових часописях, у тім числі й по деяких українських, чимало нісенітниць. Основуючись на тім, що „смерть примиряє", люде понаписували про Леніна багато такого, чого вони за його життя напевне не посміли б написати. Таким чином, довколо образу помершого диктатора, навіть серед його ворогів, починає сплітатись якийсь фантастичний рожево-білий вінок...

Чим у цьому був, як виглядав і чого навчав Ленін? На ці запитання знаходимо правдиву відповідь у книзі В. Войтинського („Роки перемог і поразок", яка недавно вийшла з друку.*) Автор цеї книги до 1917 р. сам був завзятим большевиком і дуже близько стояв до Леніна, як і до инших видатних большевиків. Свої спостереження й спомини він тепер пише з особливою здержливістю, щоб його не запідозрили в субєктивности, зводженню особистих рахунків і т. и. Він краще недоговорює, ніж „виносить сміття з хати", він охотніше хвалить, ніж гудить.

І все-таки, що за портрети вийшли!

У данім разі нас, розуміється, найбільше цікавить портрет самого Леніна. Що це була за людина і в чім полягала таємниця його впливу на партійних товаришів?

Одна з його характеристичних властивостей полягала в тім, що він не слухав заперечень і не цікавився ними. Під цим оглядом він нагадував того славного професора, що бувало казав: **„Це моя думка, і я її поділяю; коли факти не годяться з нею — тим гірше для фактів"...** Войтинський цього просто не каже, але з його слів неминуче випливає цей висновок.

Ось що оповідає нам про Леніна-промовця п. Войтинський, і ми знаємо з инших джерел, що він оповідає правду:

„Промовець з нього був назовні не блискучий... По кілька разів він повторював те саме реченне тими самими словами, наче молотом забивав цвяхи в голови слухачів... Ленін майже не спускався до полеміки з противниками. Він наводив їх аргументи лише для того, щоб завважити: „Та це-ж смішно, товариші, вони й самі знають, що це смішно. Це й малим дітям ясно"... Про меншевиків він говорив з одвертою зневагою, називаючи їх „ліберальними курниками"... **Загалом Ленін уникав доказів, він не обмірковував, а приказував.** Виставивши яке-небудь твердженне, він робив з нього висновки, потім робив висновки з цих висновків і т. д. Все це на основі строгої дедукції, все з непохитною певністю, з поблажливим усміхом і зневажливими увагами на адресу противника. Від цеї поведінки віяло величезною силою"...

Останній висновок п. Войтинського може показатись несподіваним. При чім тут „величезна сила"? Скорше треба було-б прийти до висновку, що маємо тут до діла з маніяком, варятом чи нівбожевільним, бо який же нормальний чоловік може так поводитись серед товаришів і з товаришами? Але не треба забувати, що це все діялось серед **російських соціялістів**, які були помішані на блудословії. Досить було кому сказати слово, щоб другий вже причепився до нього й наговорив з того приводу сто слів. А там устрявав третій і побивав перших двох тисячою нових слів, і так нагромаджувались ці гори словесної полови. Взагалі полеміка серед соціялістів пропитана, пахкана, гістерично розлмухувалась, це був улюблений спорт, найкраща „розумова гімнастика".

А тут знайшовся чоловік, що нікого не слухає, чужими думками не цікавиться, до річевої полеміки не спускається... Ясна річ, що то була не манія, не варятство, не доказ розмякшення мозку, а „величезна сила"!

Це, однак, лише половина відповіди, в чім полягала таємниця Ленінового впливу. Друга половина далеко цікавійша, бо вона розкриває перед нами **моральний** образ цеї людини.

Властиво, моралі ніякої у Леніна не було. П. Войтинський цього не каже, але послухайте, що він оповідає:

Літом 1917 р. сидять Ленін за чаєм у себе на дачі в Неллі, невеликім фінськім селі коло Петербургу. Кругом нього зібралась молодь. Ленін сидить і проповідує: „Революція — річ тяжка, в біленьких рукавичках, чистенькими ручками її не зробиш... Партія не пансіон для шляхотних панночок. Не можна до оцінки партійних робітників підходити з узенькою міркою міщанської моралі. Інший мерзенник може тим для нас і корисний, що він мерзенник... У нас господарство велике, а у великім господарстві всяке дрантя знадобиться"...

Гарна проповідь? Ще не те почуєте.

Один з товаришів Леніна, якийсь Віктор (на жаль, п. Войтинський не подає його прізвища), зробився альфонсом, себто пішов за гроші жити зі старою бабою. Ленін про нього й каже: „Ось ви скажіть одверто, чи ви-б могли за гроші піти на утримане до богатої купчихи? Ні? І я також не пішов би, не міг би себе перемогти. А он Віктор пішов. **Це людина незамінима"...**

Таких прикладів є в книзі Войтинського сила-силенна. З повною очевидністю з них випливає, що **понятте моралі взагалі було цілком чуже й недоступне Ленінови.** Говорити про його моральність можна з такоюсамою підставою, як говорити про печений лід, про солодку сіль, суху воду.

Ця аморальність знаменито прищеплювалась серед Ленінових учеників. Один з них славнозвісний А. Богданов, якось сказав Войтинському: „Чого там кричати проти експропріяторів, проти грабіжників, проти кримінальних? Настане революція, й всі вони будуть з нами. **На барикадах фаховий злодій буде корисніший од Плеханова"...**

Так прищеплювала і нускала буйні парости добра моральна наука. А поведінка шановного учителя при дискусіях викликала осьяке наслідуванне. Є такий большевик Красиков. Одного разу він прийшов на засіданне с.-д. фракції Державної Думи. Був він „червоний з лиця й не зовсім твердо стояв на ногах". Почувши, що большевицькі посли нарікають на меньшевиків, Красиков зголосився до слова й заговорив:

„Товариші, у нас у большевиків завсіди одна тактика. Ми ніколи не повинні її забувати. А в чім наша тактика, товариші? Всім у морду. Кадет — так кадетови в зуби. Есер — так есерови у вухо. Меньшевик — так меньшевика по пиці. Ось наша тактика!"...

Так у дійсности виглядав „великий пролетарський учитель", така була його тактика й мораль і так його наука переломлювалась у головах його талановитих учеників. Інакше й не могло бути, коли зважити, як робилась і до чого довела большевицька революція. Тим дивнійше, що довкола імени помершого большевицького вожда ще можуть повставати якісь „примиряючі" леґенди!

Прага, 10. квітня.

Радянин.

*) Волод. Войтинський. Роки побіди й поражень. Кн. II.

Осип Логин.

МОЛИТВА

Пішли Ч нам Боже
Та кращої долі,
Щоб і ми зажили
Свобідно на волі!
Скріпи в нас завзяття,
Додай нам отухи,
Хай ворог пропаде,
Як від вітру мухи!
Ми вже свою чашу
Горем заповнили,
Тай кровці святої
Чимало пролили,
Ти се, Боже, знаєш,
Бо Ти всевідучий,
Що ми протерпіли,
Як нас ворог мучить!
Вішають, стріляють
Й по якій причині?
— Що ми хочем волі
Нашій Україні!...

Джерзи Сіті, Н. Дж., 29. квітня, 1924.

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ ПІД НОТАМИ
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ
Можна набути в
„SVOBODA"

ПРОФ. МИХ. ГРУШЕВСЬКИЙ В ХАРКОВІ

Літературно-науковий додаток до харківських „Вістей" ч. 13. з 30. березня ц. р. пише про приїзд проф. Грушевського до Харкова в справах Академії Наук.

Проф. Грушевський, каже про свій приїзд так: „Я приїхав до Харкова по командировці Академії Наук у Київі. Академія Наук командирувала мене до Харкова, щоб я в Народньому Комісаріяті Освіти виложив плян наукової роботи Академії та прохав коштів для реалізації цього пляну.

Особисто я хотів продовжити свою роботу „Велику історію України", яку було перервано війною й яку я довів до 1650 р.; також я маю на мені закінчити „Історію української літератури", над якою я працював за кордоном і яку я довів до 15. віку. В звязку з тим я хочу організувати систематичне дослідженне архівного матеріялу і видання його. Це дослідженне має на меті вивчення економічної та соціяльної історії від XVII—XIX. віку. З нагоди 50-тих роковин видання „Исторических песен малорусского народа" Антоновича-Драгоманова, яке відбудеться в цьому році, я запропонував Академії Наук продовжити до кінця роботу, що її почали Антонович-Драгоманов і яку вони не довели тоді до кінця. Академія Наук приняла плян наукового дослідження історичних пісень і баляд, для якого треба в цьому сезоні орґанізувати екскурсії з фонографом, щоби схопити остатки дум, що живуть у вустах кобзарів.

З другого боку дуже актуальною є орґанізація наукового дослідження Західної України — Галичини, Волині, Холмщини, Закарпаття і т. д. З огляду на ту тяжку і затяжну крізу, в яку попали науково-культурні осередки Галичини, що вели цю роботу раніш, ця робота також входить в плян майбутньої роботи Всеукраїнської Академії Наук.

Далі проф. Грушевський зазначив, що його дуже займає справа перенесення до Київа — до Академії Наук — Українського Соціольоґічного Інституту, що його було орґанізовано за кордоном у Відні. Цим Інститутом протягом останніх років було видано 12 томів публікацій Інституту і підготовлено цілу низку праця, яку було-б корисно продовжити на Україні. З цих праць слід виділити дуже цікаві праці в сфері первісної культури.

На запитання нашого співробітника про стан українських еміґрантських кол за кордоном проф. Грушевський відповів, що в час його перебування за кордоном він не мав ніяких звязків з українськими еміґрантськими колами; він був звязаний лише з літературно науковими колами, і про літературне українське життя за кордоном зробить інформаційний виклад на засіданню науково-дослідної катедри при харківському ІНО. (Інституті Народньої Освіти).

ДОПИСІ

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Дещо про українську ґімназію в Грималові, пов. Скалат.

Кілька разів ми читали в „Свободі" про закриття української ґімназії в Грималові, однак це були дуже скупі вісти. Як відомо Грималів є — як то кажуть — в глухому куті нашої Галичини і длятого всякі вістки дістаються до нашої преси в краю дуже малі, а тим менше до нас тут за морем. З початком с. р. кілька одиниць тут у Филадельфії, уродженців Грималова і з поблизьких сіл зявили тимчасовий комітет і зібрали між собою до 50 долярів, які вислали до краю і спитали про ближші інформації.

Тому кілька днів одержали відповідь. Із цього листа видно, що там за добро в нашій вітчині. Учителів саджають до арешту, школу замикають, переслідують, а взагалі розвязали ґімназію, так що ученики гуртками учаться по домах, що учителям причиняє ще більше праці, ще більше видатків, а приходів дасть бог.

Докладнійше опише — я гадаю — комітет тутешний, котрий зістав вибраний як, стане, якщо є попрохаю у родженців Грималова і дооколичних сіл, щоби були готові, писях о поміч, щоби справи не відкладали на завтра а таки зараз бралися до роботи і спішили з допомогою як найскорше.

Там передновок, всього і все треба, а взяти нема де. Сімдесять пять учеників є всіх. Зі самого Грималова є тільки 26, а решта зі сіл, селянських і зарібничих дітей. Хто їм поможе? Вони звернули очи до нас, як на одинокий ратунок.

Відділ Укр. Тов. Педаґоґічного в Грималові складається зі 195 членів місцевих зарібників і дооколичних селян, самої бідноти.

Відмовляти помочі не може, не вже, не сміє ніхто. Тут вже не політика, не партійність а загальне добро свого народу; котрий є дорогий для кождого Українця.

Нехай діти не марнуються, нехай не будуть змушені іти до ворожих шкіл. За далеко до своїх, і тепер ніхто не всилі зробити, щоби післати свою дитину дальше.

Ще згадаю, що в Америці є богато земляків зі згаданої околиці, і коли всі подадуть свою поміч на час то менше буде треба і більше буде зроблено.

В Филадельфії початок зроблений і то добре бо 20 тільки, зложили сто одлярів 20. квітня і постановили собі, що не тільки поможуть науці, але поможуть збудувати також ґімназію, бо до тепер містилася в домі „Просвіти", але вже за тісно. Постановили собі знайти кождого краяна і дістати від нього поміч для краю. Будьте проте приготовані зложити свою жертву.

М. Т.

—o—

ПРАВИДЕНС, Р. АЙ.

В обороні правди.

В числі 94 „Свободи", з дня 22. квітня с. р. появилась допись п. з. „Протестаційне віче", а підписана вічевиком. У тій дописи „вічевик" між иншим пише так: Другим бесідником був український православний піп о. Микола Зьомба. Його згадка про релігійну справу викликала на гали замішанне, яке з трудом вдалося предсідателеви заглаити.

Як секретар бувшого віча, уважаю своїм обовязком дати слідуюче спростоване.

Неправдою є, будьтоби о. М. Зьомба в своїй бесіді мав зачіпити справу релігійну, котра мала викликати загальне замішанне на гали і котре мав з трудом предсідатель заглаити. Натомісць правдою є, що згаданий священик абсолютно не зачіпив жадної релігійної справи, а тим самим не міг викликати найменчого замішаня. Правдою єсть, що зазначив в своїй бесіді про краєвих священиків-патріотів, котрі йшли з народом і які користи і працю дали народови — і священиків, котрі йшли проти народа, а тримали руку з панами.

Правдою єсть, що д. І. Шкварок в своїй бесіді зазначив, що Україні в Правиденс повинні віча відбувати в своїй власній гали, а не в жидівській дірі, бо це встид і ганьба. І це слово ганьба вічевики підтримали, бо кождий розумів що до сеї пори повинні тутейші Українці мати свій власний дім.

І правдою є, що замішанне повстало вже по скінченню віча, котре викликало кілька одиниць, яким не до вподоби було слово „ганьба", що Українці в Правиденс не мають своєї хати. Тому вони жадали через предсідателя д. Г. Болюха, аби це слово „ганьба" віче відкликало. Цікаве, чому ці люди ці прийшли аж при кінци віча, чому була наслана поліція і патрольна вже стояла на подвіллю. Для чого їх нема в спи- жертводавців і длячого хотіли, аби віче відкликало це слово „ганьба"? Чи це слово мало щось спільного з ними?

Проте не годиться у дописях подавати фалшивий звіт з віча і чіплятися цілком невинних осіб. Можна когось не любити, не згоджуватись з його поглядами, але безпідставно і свідомо писати неправду, це ніяк не годиться ніякому чесному чоловікови.

Омелян Рекрут,
секретар віча.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Тарасове свято.

Заходом шкільного комітету і старанням місцевого дяка-учителя, Романа Дмитрова, відбулося представленне „Діточа Присяга" і концерт в честь нашого незабутного генія Тараса Шевченка.

Концерт відбувся дня 18. квітня в церковній гали під числом 127 Парк вулиця. Хотяй вечером падав сильний дощ, однак було досить поважне число людей. Вступне слово виголосив о. др. Ковальський, місцевий парох.

Потім наступили деклямації діточі, яких було усіх двайцять і три. Найгарніше очарувала публику маленька 5-літня Любця Ковальська а також хлопчик, Йосиф Бурбела та дівчатка Анна Довга і Анна Левандовська. Взагалі усі діти повписались дуже добре, і по кождій деклямації дістали рясні оплески.

Нюгейвенська громада зачалася гарно розвивати при кінци минувшого року у вересни. Від того часу звернено особливу увагу на свою рідну школу. Бо тільки в школі научаться наші діти любити свою вітчину. Працюймо проте разом і пильнуймо своїх школяриків, бо школярі то цвіт нашого народу.

М. Довгий, секр. шк. ін.

ПОКЛИК ДО УКРАЇНЦІВ В ISELIN, N. J.
Отсим подаю до відома, що
ПЕРШІ ЗБОРИ В СПРАВІ ЗОРГАНІЗОВАННЯ ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА
школи і Народного Дому відбудуться в шторі на Correja Ave.
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 4. МАЯ
о годині 3. пополудни.
ЗА ТИМАЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:
Михайло Марків.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЯ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС. ТЕПЕР ПРИЙМАЄСЬ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

ТВОРИ ТЕАТРАЛЬНІ
ЗА СИРОТОЮ БОГ З КАЛИТОЮ, образ драматичний з життя народа зі співами на 6 актах (14 осіб) .25 ц.
СЕМЕ НЕ КРАДИ, сумна комедія в одним акті (9 осіб) .....15 ц.
СИРОТИ, образ драматичний в 4 актах зі співами (12 осіб).....25 ц.
ПЕЩЕНА ДИТИНА, образ з життя народа в 4. актах (13 осіб)...20 ц.
Замовлення слати на адресу:
„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КАЛЄНДАРІ НА ВИЧЕРПАННЮ КАЛЄНДАРІ НА ВИЧЕРПАННЮ
СПІШІТЬ З ЗАМОВЛЕННЯМИ
КАЛЄНДАР
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДН. СОЮЗА
на 1924 рік
ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ ЛИШЕ .....50 ЦЕНТІВ

БУЗЬОК
Перший український ілюстрований гумористичний календар в Америці, котрий містить в собі 60 дуже цікавих образків, 26 дотепних віршів, 45 цікавих приповідок і 150 довгих і коротких гарних та цікавих оповідань. Тому, кождий хто хоче розірвати собі туту та розвеселитись, хай зараз собі його замовить.
ЦІНА 75 ЦЕНТІВ З ПЕРЕСИЛКОЮ.
Замовлення слати на адресу:
„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Повідомляємо своїх кореспондентів, що маємо ще складі лише поодинокі екземплярі Календарів. Тоді другі Календарі краєві

НЮ ЙОРК, Н. Й.

В Українськім Демократичнім Клюбі відбудеться для членів

СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ

В НЕДІЛЮ, 4. МАЯ 1924

о 3. годині пополудни.

Проситься поважаних членів прибути точно. — ВИДІЛ. 02-03

ПРОТЕСТУЙМО! ПРОТЕСТУЙМО! ДЖЕРЗИСІТСЬКІ УКРАЇНЦІ!

Заходом Комітету Союза Укр. Робітничих Організацій скликається

МАСОВЕ ПРОТЕСТАЦІЦНЕ ВІЧЕ

против шляхетської Польщі яка жорстоко потурується нашим Обратів Західної України. Віче відбудеся

В НЕДІЛЮ, 4-го МАЯ Б. Р.

о годині 2. пополудни

В ГАЛИ Y. W. C. A,

160 Mercer Street, Jersey City, N. J.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ. 02-03

САВТПОРТ, КОНН. І ОКОЛИЦЯ, ПОЗІР!

Заходом тов ім. Т. Шевченка, відділ 84 У. Н. Союза

відбудеться у Савтпорт

В НЕДІЛЮ, 4. МАЯ 1924

МАНІФЕСТАЦІЦНЕ ВІЧЕ

з привод усмерти Ольги Бесарабової.

Віче пічнеться точно о годині 2-ій пополудни в Українській Хаті при Кінгс Гайвей.

Зогляду, що це перше віче в справі Бесарабової в цих сторонах, проситься Українців з місцевости і околиці прибути громадно.

03 КОМІТЕТ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 4-го МАЯ С. Р.

відіграє Товариство Співацьке на дохід церкви

гарну драму в 5-ох діях

ГЛИТАЙ АБО ПАВУК

в українській гали, 752 State St.

Управитель О. Стеткевич.

Початок о годині 7.30 вечер.

Вступ 50 і 35 цнт., для дітий 15 цнт.

ПОСПІШНА ЇЗДА НА І З УКРАЇНИ

Suffren	May 13
Paris	May 14
France	May 21
Rochambeau	June 11

По всі дальші інформації голоситься до місцевого агента Французької Ліції або офісу компанії

19 STATE ST., NEW YORK CITY

ПОКОНАЙТЕ СВОГО ВОРОГА

Ваш небезпечний ворог є тут в Америці, а ним є те, що Ви не почуваєтесь тут як у себе в дома. Не можете понити дійсного життя Американця, бо не можете з ним порозумітися і розмовитися задля незнання англійської мови. Нашою легкою методою Ви навчитесь мови протягом 3 місяців через почту. Сотки учеників вивчились в нашій школі. Маємо богато вдячних письм. Пробні лекції і подробиці висилаємо за 10 цнт. грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте: (3)

FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL,
Dept. 46, 210 W. 147th Street,
New York City.

НАЙКОРОТША ДОРОГА ДО ВСІХ ЧАСТИЙ УКРАЇНИ

Відїзд кождого тижня з нашими люксусовими кораблями: "Resolute", "Reliance", "Albert Ballin", "Deutschland" маючі І. II. і III. клясу та популярні кораблі "Mt. Clay", "Cleveland", "Hansa", "Thuringia", i "Westphalia", маючі кабіни і III. клясу. Вдоволяюча обслуга, знаменитий харч, миле окруження.

UNITED AMERICAN LINES,
[illegible] Broadway,
New York, N. Y.
або уповажнені агенти.

ВЕСЬ ДОХІД НА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ЛЬВОВІ.

Заходом Т-ва „Української Молодїжи" в Ню Йорку, Н. Й., інк.

відограється

ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА

драма на пять дій І. Тогобочного.

при участи найлучших европейських артистів, як: п. Вірина, Іванчуківної, Мелешки, Жуковського, Зореньки, Абрагамовська й других.

Режісер і дирігент пан Шевченко.

В ТУ СУБОТУ, ДНЯ 3. МАЯ 1924

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 217-19 ІСТ 6-та УЛИЦЯ.

По представленню БАЛ до пізної ночі.

ПЕРШИЙ БАЛЬ ПО ПОСТІ

ВСТУП: $1.00 і 75 цнт. Тов. Української Молодїжи.

ПЕРШИЙ РАЗ ЦЬОГО РОКУ! ПЕРШИЙ РАЗ ЦЬОГО РОКУ!

Заходом Українського Т-ва „Зоря", від. 69 У. Н. Союза

відограє „Українська Театральна Дружина" при співучасти пані Р. Соловієвої, П. Троїцької і М. Шевченка

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 4-ГО МАЯ 1924

оперету в 5. діях, з співами, хорами і танцями Старицького під назвою:

ЦИГАНКА АЗА

в УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 ІСТ 6-та улиця, Ню Йорк, Н. Й.

Початок о годині 7.30 вечер. Вступ $1.00 і 75 цнт.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ. Режісер Д. Медів.

Українці і Українки! Товариство „Зоря" має честь запросити Вас на це славне представленє, в якому беруть участь найліпші театральні сили. Штука сама, як відомо, дуже гарна, насіжь жива і одушевляюча. Хто її побачить, ніколи не пожалує. — Товариство „Зоря" в день представленя буде приймати без вступного в члени тов. „Зоря" і таксамо до У. Н. С.

01-03 Заряд Т-ва „Зоря".

ШИКАГО, ІЛЛ.

GLICKMAN'S PALACE THEATRE,

Blue Island Avenue and 12th Street.

Український Театр відомого артиста опери Н. Карпаша

У ЧЕТВЕР, ДНЯ 8. МАЯ 1924

для закриття сезона виставляє знамениту оперету Лисенка-Котляревського

НАТАЛКА ПОЛТАВКА

ДІЕВІ ОСОБИ:

Наталка	С. Цимбаліст	Виборний	Н. Карпаш
Возний	Д. Атаманець	Петро	В. Светлов
Терпелиха	А. Музика	Микола	Д. Заболоцький

Початок о 8. годині вечер. Білети у касі театру.

НЕ ТРАТЬТЕ НАДІЇ.

У всіх — навіть найтяжших недугах можете відзискати здоровє. Нема недуг, щоб немокливо було їх поваляти, тілько треба на час вдатися. Як Вам непомогли лікарства ані операції, то зайдіть до моєї канцелярії й будете здорові. Коли не поздоровієте, не заплатите мені ані цента. На всякі питання відповідаю листовно

DR. J. MILLER, D. C., PH. C. (МЕЛЬНИК)
49 E. 7th Street, New York, N. Y.

Кождого дня від 9. до 8. вечер. В неділі і свята від 9. до 1. пополудни.

ФІЛІЯ: 69 Chestnut St., Yonkers, N. Y.

DR. GARNELL, D. C. обслужить вас на тихсамих услівях. Години ті самі.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

КАТ УКРАЇНСЬКИХ ДІТИЙ

Львівський Новий Час у виданню з 10. квітня с. р. пише:

Перед нами протокол підтверджений кількадесяти свідками про катуванє українських шкільних дітий учителем Грубим в селі Матіївцях коло Коломиї. Кат — одиноке слово, яке може очеркнути того педагога, якому в опіку віддані українські діти.

Не будемо переповідати довгих і численних випадків легкого і тяжкого побитя многих дітий. Спинимось на одним, який приніс з собою **смерть дитини, Василя Вінтоняка.** Батько Василя Вінтоняка свідомий громадянин, за українських часів був в організаційнім комітеті. Учитель Грубий знав про це і на кождому кроці мстився на його сині. Бив його ізза найменьшої дрібниці по голові, плечах, тягав за уха, або копав ногами. Одного разу учитель Грубий побив Василя Вінтоняка як нікоди до того часу. Хлопець упав на землю, а учитель топтав його ногами та копав у бік. Після цього хлопця пустив до дому і хоч зі школи домів є всього пів кільометра, то хлопець ішов цілу годину, не можучи слова промовити. Більше Вас. Вінтоняк до школи не пійшов. Положився до ліжка. Болїла його нога, крижі, зуби і голова. Повстала у нього сильна горячка і в горячці помер, будучи непритомним вісім днів.

На домаганє батька померлого приїхала судово-лікарська комісія (суддя Главати і лікар Бляйхер). Підчас оглядин усували всіх присутних з хати, та батько таки остався, через що члени комісії почали розмовляти між собою незрозумілою для нього мовою.

Що комісія установила, невідомо. А батько завважав таке: Три плями на мозку у виді бородавки, а між бороздами мозку воду. Цілий мозок був залитий кровю і виглядав як ясний бурак. На замітку батька, що це повстало наслідком кинення до землі, лікар нічого не відповів. На кінці хребетного стовпа було видно пляму у величині 5, і 5½ ст.

По якімось часі на приказ прокураторії стягав жандарм у школі із дітий протокол, підчас чого учитель Грубий, стоячи за плечима жандарма насусував губи за зуби, очевидно на те, щоб діти нічого не говорили.

Ціла справа затихла. Учитель вчить українські діти і дальше.

Подаємо цю подію до відомости цілого світа. Хай усі знають, які у нас педагоги, як катують наших дітий.

До сього завважимо, що Поляків треба лічити з умової хороби, якої проявою є і хороба згаданого учителя, що убив українського школяра. Але заки вони із сього вилічаться, то треба їх учити розуму також фізичною карою.

ОКРУШКИ

Подав В. Окунь.

На Рубіжі. Олесь Бізко.

І знов ярмо! І знов неволя!
Хто знає — може на століття
Рабства, покори, зневолїтя
Нас завудили знов доля.

Ми знов сміття лиш для погною,
Нікчемні, подлії Гельоти, (..?..
Лякеї для послуг, роботи,
Що ласки ждуть в передпокою.

Повірте! Прапор наш схилився,
Вкрив сороном чоло народу,
Бо кождий в сумерки дивився,
Не вірив блескам сонця сходу.

Ми забажали на світанку
Вчорашний вечір воскресити,
Не вірили в побіду ранку
Вчорашним днем хотіли жити.

Ми крилися в годину бурі
У гнїзда захистів затишних, —
Чекали жнив у дні похмурі
Не сївши ланів пшеничних.

В палатах ми Христа шукали —
А Він лежав в мужицькій стайні;
Замість до Нього — ми вблукали
До Ірода (Франції) на межі країні.

Не взяли ми вінків побідних
З пожеж (огню) всенародного бунту,
Бо ми кличів не чули рідних
Що линули від піль, від грунту.

На марно кровця ран стрілецьких
І всі важкі кріваві труди,
Бо ми не чули мольб мужицьких:
— „Боже! Хай пана в нас не буде!"

Шаблюка зломана остання,
Ми впали знов до стіп профана
Бо дав нам Бог святе повстання, —
Не дав ні Гонти ні Богдана!

Тож чуйте! Слухайте сьогодні!
В народі, наша перемога!
Слова села, слова Господні,
Народний голос — голос Бога.

Дунайська дума. П. Куліша.

Ой, припадь, браття,
До землі сирої;
Що нам скажуть батьки наші
З могили німої?

„Сила ваша діти,
Спить у домовині (трумні)
Що простягласъ під землею
По всій Україні."

Домовина славна!
Верни нашу силу:
Дам нам ще раз звеселити
Україну милу!

Щоб знов Україна
Садом процвітала
І в холодку дітей своїх
Від спеки ховала;

Щоб росила трави
Не слїзми — росою
І хокаків не втішала
Своєю красою.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

І. том.

СПОГАДИ.

XVI. (1903—1904). (59)

Батько В. Ф. Сіміренка був кріпаком на Київщині і під впливом свого шурина (шваґра" Яхненка, занявшись арендою млинів по річці Росі, так розбагатів, що викупився з кріпацтва і записався в ґільдію (цех) купців. Коли гр. Бобринський збудував у м. Смілі цукроварню, то й Федір Сіміренко в спільці з Яхненком, теж взялися за цукроварство; тоді це річ була простіща і не така дорога, як тепер, бо цукор добувався пресуванням. Купивши в м. Городині у гр. Воронцова клаптоть землі, вони збудували невелику цукроварню. Спочатку до у них пішло дуже добре. Сіміренко послав свого меньшого сина Василя, родженого 1835 року, учитися до Франції, що славилася тоді цукурварством. А коли настало польське повстанне 1863 року і пани, що позичили спільці Яхненка-Сіміренка гроші, стали вимагати їх назад, а до того ще й гр. Воронцов, збудувавши власну цукроварню, перестав давати спільці зеливо під буряки, а земля його оточувала м. Городище на верстов (кільометрів) на 20 навкруги, то справа Яхненка-Сіміренка попала у безвихідне становище і вони, збанкротувавши, згодовою повміряли. Б. Ф. Сіміренко, вернувшись з Франції видатним фаховцем, почав служити добрцем у чужих цукроварнях, а зібравши за тяжку працю трохи грошей, купив у с. Сидорівці Канельського повіту, руїни старої заважної цукроварні. А коли дружина його, з роду поміщиків Альбрандів, яку, до речі сказавши, Сіміренко украв у її батька, дістала в спадщину щось коло сотні тисяч карбованців, то він пустив у рух свою власну цукроварню, хоч довелося на справу позичати гроші, за яку, як він казав, довелося платити (за позичені гроші) часом і по 80%. Але невпинною працею, умілістю та ощадністю, він за багато років свого життя доробився маєтку, що оцінював під час його смерти, 1915 року, щось до десяти міліонів карбованців. Я не знаю як В. Ф. Сіміренко дійшов до української національної свідомости, але певне вона була у їх в родині, бо старший брат його, як відомо, видав „Кобзаря" Т. Шевченка, зазначивши що видано коштом Платона Сіміренка!! Потім знайомство і близість з проф. В. Антоновичем змішили і поглибили ту свідомість.

Я познайомився з В. Ф. Сіміренком у М. Ф. Комаря, 1890 року в Одесі, коли він там був переїздом зза кордону. Це був переволикий на зріст, сухорявий дідусь з дуже приємним голеним обличчем, сірими проникуватими очима і сивою головою. Він, памятаю, оповідав, що на жаль в Европі зовсім не знають нічого про Україну, а тому треба вжити заходів щоб у закордонну пресу попадвлися відомости про український національний рух і для тої мети передав через М. Комаря Одеській Громаді щось коло 5,000 карбованців. Тими грішми Одеська Громада помагала о. Сембратовичу для видання журнальчика на німецькій мові,*) а потім Сіміренко давав через Раду Організації В. Кушніру на видання його „Ukrainische Rundschau". Оселившись у Київі, я часом зустрічався з Сіміренком на засіданнях редакції „Київської Старини", куди він заходив під кінець року, щоб довідатися скільки має дефіциту той журнал, бо він з року в рік покривав борги „Київської Старини", я зрідка і бував у нього з В. Антоновичем або з М. Лисенком. Для характеристики вдачі В. Ф. Сіміренка роскажу про таку йогоресу: Раз, видючи у нього, я помітив, що ввесь кутюк в його кімнаті заставлений порожніми коробочками (пуделками) від сірників.

— Нащо вони вам? — питаю я здивований.

— А чого вони мають пропадати дурно, одповідає Сіміренко, — я за їх вимінюю повні, з сірниками.

На що вже я ощадний для себе, але мене так вразила ся ощадність людини, яка видає щороку десятки тисяч рублів на українські справи, що я рефлективно встав і вклонився йому мало не до землі. Зворушений Сіміренко розцілував мене.

На жаль, з причини моєї нервовости, побачення наші з ним перервалися після такого випадку. Не памятаю вже якого року, але це було після Столипінської реакції, зайшов до мене на Великдень Лисенко, щоб разом піти до Сіміренка. Хоч я нікому святочних візіт не робив, а до Сіміренка вхоче пішов. Вдомі я лишив тільки його дружину та родичів Альбрантів, відомих тоді російських „чорносотенців". Розмова у них велася на ту тему, що нарешті „великий патріот" Столипін, розстрілами та вішанням революціонерів, утихомирив Росію, яку розбунтував зрадник Witte, вирвавши у „нещасного" царя конституцію. Коли я вслухався в ту розмову, то у мене від хвилювання відразу розболіло в середині і я, не міґши витримати, раптом встав і, вклонившись господині, попрямував до виходу. Господиня і Лисенко почали мене затримувати, але я з серцем, сказав, що не можу вислухувати таких розмов, і пішов додому. З того дня, коли я заходив до Сіміренка, то слуга разу-раз казала, що його нема вдома і сам він у мене з того часу не бував; хоч коли, випадково ми стрівались де небудь, го він цілував мене і виявляв до мене найбільшу приязнь і до самого закриття „Ради" куратно виплачував свою щодовну її дефіцитів.

Взагалі, під старість він попав під сувору опіку своєї дружини, яка не пускала до нього ні людей, ні листів, які, на її думку, могли пошкодити його здоровлю.

(Дальше буде).

ВІДРОДЖЕННЯ

роман Льва Толстого, переклав Вас. Сьмович, з портретом автора і з передмовою перекладача. Друге, виправлене, з текстовою ревізією б. Боднарського зрідкане видання.

Три частини в двох томах.

Ціна: $2.25 оба — $2.75

Замовлення посилає не лише у мене

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

*) „Ruthenische Revue".

ОГРАБЛЮВАННЄ ІМІГРАНТІВ

Законодавчий Комітет стейту Ню Йорк веде слідство фальшивих оголошень. Американська преса виявляє фальшивих докторів і їх методи.

Законодавчий Комітет стейту Ню Йорк, засідаючий в Сіти гол в Ню Йорку, чує що тисячі невинних іміґрантів натягається на міліони долярів річно, завдяки оголошенням фальшивих докторів та так званих їх інституцій, котрі говорять, що можуть вилічити всякі недуги. Іміґрантів позбавляєсь не лишень їх тяжко запрацьованої огроша, але при тім їх недуги погіршуються так, що вкінци є запізно помочи їм.

МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР, знаходячийся під ч. 318 Lexington Ave. являєся під тепер одинокою охороною для невинних іміґрантів супроти тих паразитів. Пацієнти приняті до лічення у Медичнім Центрі платять ОДНАКОВУ настановлену ціну. Найперше, за авичайну пораду лічение є оплати одинаковоо ($1.00). КОЖДИЙ ЗНАЄ, ЯКА Є ОПЛАТА І НІХТО НЕ ПЕРЕПЛАЧУЄ.

ЗІЗНАННЯ ПЕРЕД КОМІТЕТОМ.

Наслідком правдивої небезпеки іміґрантів перед фальшивими докторами та їх аґентів, головний доктор Медичного Центра ДОБРОВІЛЬНО прийшов перед сю законодатну слідчу комісію і ПІД ПРИСЯГОЮ зізнавав про гуманітарну роботу ведену сею інституцією, з чого комісія була вдоволена. Він вказував що плата одна, обслуга добра, та що лічиться іміґранта правильно, чесно і людяно. Він натякав що Медичний Центр не є інституція на бізнес. Він вказував що велике число публичних і приватних авторітетних людий переслідило роботу і методи Медичного Центра, одобряючи його в повні. Дальше, доказав що навіть та оплата одного доляра ($1.00) богато раз зменшена коли треба дати частійші лічення особі щоби чимскорше зменьшити недугу пацієнта.

Директор Медичного Центра свідчив дальше перед комітетом ПІД ПРИСЯГОЮ, що часто приходять люди до Медичного Центра, а по оглядинах показуєся, небракує їм нічого. В кождім такім випадку говориться їм про се щиро. Він сказав комітетови також що нераз такі люди вертають, кажучи що другі доктори говорили їм, що суть хорі на всякі хороби. В кождім такім випадку переконуєся їх що Медичний Центр є вповні ВІДВІЧАЛЬНИЙ в такім випадку і в сей спосіб захороняє здоровля і ощадность пацієнта.

Головний лікар Медичного Центра сказав комісії, що причина оголошуваняся сеї інституції в часописях є лишень та, щоби повідомити публику про її хосенну і гуманітарну працю для охорони і добра іміґрантів. А і тоді оголошення даєсь лишень до сих часописий, котрих редактори особисто переконалися про цілі і працю Медичного Центра. Ся незвичайна чесність Медичного Центра здивувала слухачів комісії.

Підчас коли ми желаємо всім щоб зникли всякі хороби, ми рівночасно предкладаємо свою поміч тим, котрі жичать собі нею послужитися та скористати з обслуги МЕДИЧНОГО ЦЕНТРА і просимо прийти та переконатися на власні очи про правдивість повисшої заяви. (Огол.)

Ню Йорк, 4. грудня, 1923.

MEDICAL CENTER, 318 Lexington Ave. (near 38th St.) NEW YORK

Години: від 8. рано до 8. вечер. Неділі лише в часі замовлення.

Інституція зорганізована НЕ для особистих зисків.

ПЕРШЕ ЩАДІТЬ—ВІДТАК ТРАТІТЬ

Ваші ощадности, коли щадите регулярно, побудуєте свою власну хату, вишколите Ваші діти, або зможете зробити инше діло, яке з грішми можливе.

ВКЛАДАЙТЕ ВАШІ ОЩАДНОСТИ В НАС

— ПОЗАЯК —

Ми є Найстаршим і Найбільшим Банком в Скрентон.

Більше як одна трета скрентонських мешканців вкладає ощадности в нас.

Як Національний Банк, ми є під Державною контролею.

Наш Заряд Директорів є зложений з маєтних і успішних бизнесменів.

Ми знаходимося по середині — всі кари переїзджають попри наші двері.

Ощадність можете зачати в нас і з вкладом $1.00 і висше.

Ви знайдете у нас під одним дахом всі банкові функції — Позички, Бонди, Подорожну, Заграничну Виміну, Огнетривалі Скринки і Опіку.

FIRST NATIONAL BANK

SCRANTON, PA.

ЧИТАЙТЕ ПРО ЗДОБУТИЙ ЛІК.

РЕВМАТИЧНІ НЕДУГИ: Невральгію, штивність, біль в крижах, мускулярні корчі і подібне, можете вилічити нашим ліком

„URSUS"

В часі війни сим средством вилічилися люди, що набули ревматичних недуг в сирих окопах і тому ми гарантуємо вам вилічення.

ЦІНА ЗА ФЛЯШОЧКУ З ОВНСИ ДВА ДОЛЯРИ.

Можна натирань вистарчить меньше терплячим, а в гіршім случаю трібно 3 до 4 фляшочки. Більше потрібно коли недуга є розпросторена. Не терпіть болів, замавляйте сейчас.

URSUS MEDICAL CO., 821 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ПОЗИЧКИ НА РЕАЛЬНІСТЬ на першу і другу гіпотеку на догідних услівях.

РЕАЛЬНІСТЬ продаємо і купуємо

FEKETE & SON

2319—21 WEST CHICAGO AVENUE, CHICAGO, ILL.

TELEPHONE SEELEY 6050

Протягом 20 літ ми обслугували вдоволяючо наших клієнтів при позичках, інвестиціях, набуваних реальностий, грошевій пересилці, шифкартах.—Справи правні даром для тих які спроваджують свої родини з України.

ПЕРЕСИЛКА ГРОШИ Виплати в Америці на Україні

ОГНЕТРЕВАЛІ СКРИНКИ До винайму від $3.00 в рік і висше.

ФАРМИ!

ФАРМА 100 АКРІВ, 70 під плуг, решта грубий ліс і пасовисько, великий сад, річка коло фарми, дім на 14 кімнат, нова велика барна, 4 курники, возівня, 14 коров, 1 бик, 3 коні, 600 курий, 7 безрог, вся нова машинерія, близько великого міста. Ціна $6500, готівкою $2000. — Фарма 28 акрів у місті, гроснерия, крим добрий дохід з склепу, новий дім на 8 кімнат, 4 другі будинки, 2 корови, 1 кінь, 70 курий, Форд трок. Ціна $4800, готівкою $2500. F. FILANOWSKY, 103¾ Marks Place, 8th St., New York City.

МАЛІ ФАРМИ І ДОМИ

Положені обік великого фабричного міста, близько Ню Йорка. На місци є школа, склепи, трамвай, купіть і фабрики. Можете мати власний дім з великим городом за $1,500 і висше, на сплати по $15 місячно. Прийдьте з жінкою оглянути сю гарну околицю, або пишіть до: MR. JAWORSKY, 208 Broadway, Room 244, New York.

ФАРМА 90 АКРІВ, з чого 20 акрів грубого ліса і пасовисько, будинки, дім на 12 кімнат, вода і сад, 6 коров, 2 коні, 3 безрогі і кури, машина до різання дерева, всіляка машинерія до фарми, миля до міста і колеї. Фарма оброблена, все за $5.500, вплати $2000. Голоситись до: 00-05
P. KUTYNSKY,
263 Ave. B, bet. 15 & 16 St, 3 floor, New York City.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Продається одна з ліпших фарм, 285 акрів, 150 акрів доброї чорної землі, решта грубий ліс, ріка, озеро, великий сад, дім на 12 кімнат, електрика, вода, ванна, парове огрівання, богато других забудовань, 30 першої кляси коров, 6 коний, 5 безрог, богато курий, гусий, індиків, ріжного рода машинерія, автомобіль, трактор, при самім місті, молоко продаєся у місті, 13 цнт. за кварту, 300 кварт денно, дохід $35 денно. Ціна $16.000, готівкою $4000. 02-06

Фарма 72 акрів, дім на 8 кімнат, стодола і другі забудовання, 3 корови, 2 клині, кінь, 200 курий. Ціна $2.800, готівкою $1.000.
M. PISARKO,
194 Ave. A, близько 12-ої улиці, New York City.

ЧЕРЕЗ СЛАБІСТЬ МУЖА

я змушена продати фарму близько міста, стейтової дороги і школи, недалеко від Ню Йорку. Фарма приносить $200 в місяць за молоко, а є також дохід з продажі телят, курий і ліса. Голоситися до: 97-98,03-04
MRS. S. DRZEWICKA,
R. F. D. 1, Box 93, Colchester, Conn.

ВЛАСТИТЕЛІ ЛОТІВ. Побудуємо 4 кімнати, уліпшення, $2950. Легкі услівя. Приходіть по плани. Будівничий, Room 518, 47 W. 42nd St., New York City.

МОЖЕТЕ ЗНАЙТИ ЩОСЬ ЛІПШОГО?

Новий догідний 3 кімнат бунгало $1250 готівкою $300; з 4 кімнат, $1.500, $400; з 5 кімнат, $1.750, $500. В сих цінах є і лота, електрика; близько міста.
SUBURBAN HOMES, Room 94
180 Broadway, New York City

CUNARD

Чи думаєте Ви провадити Родину до Америки.

Українська квота за сей рік вже вичерпана, однак вже тепер робиться приготовання до відкритя нової квоти 1. липня 1924 р. Представителі Кюнард в Совітській Росії поможуть Вашим родинам. Лінія Кюнард має свої офіси в Москві, Харкові, Києві, Одесі і других містах Европи. Всі пасажири Кюнард Лінії відпроваджує на кораблі служба компанії, їх услуги безплатно. Лінія Кюнард помагає безплатно своїм пасажирам при дістанню паспортів і віза. Пасажири Лінії Кюнард не чекають, бо кораблі відходять більше раз в тиждень. Шифкарти Лінії Кюнард дають спромогу їзди на найпоспішнійших кораблях у світі. За інформациями звертайтесь до корабельних агентів або до CUNARD LINE
25 Broadway
New York

ДОМИ

в Ню Йорку і околиці продаємо на вигідні сплати.

По інформації звертайтесь до:
S. KOWBASNIUK
244 Ave. A, cor. 15th Street
NEW YORK, N. Y.
Офіс отворений від 9. години рано до 9. години вечером.

В КОЖДИ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ „ЛІТОПИСЬ „СВОБОДИ"

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ НА УКРАЇНІ

—o—

До львівського Нового Часу пишуть:

З наказу центра большевиків проводжено по всій Україні празники Шевченківських роковин під кличем комуністичної пропаганди та боротьби з „релігійним забобоном".

Роковини святковано в першу неділю великого посту, щоби таким чином відтягнути релігійних від „покаяння" душі.

В селі Шпитьках комуністичний парт. комітет улаштував з тої нагоди демонстрацію під співи „інтернаціоналу" а попереду несено портрет... Леніна!

В Яготині секретар „Райпарткому" мав виклад на тему „Шевченко й Ленін", в якому бесідник підносив велике значіння геніяльного поета революціонера, що боровся проти соціяльного поневолення та... релігії. І — очивидно — проведено порівнанне великого поета з учителем пролетаріяту Леніном...

Це пригадує нам, як в Ісаїві, вознесенському повіті, на Шевченківському святі якийсь „товариш" представник „Паркому" вигукував по московськи: „Товариш Шевченко, син рибака, казав різати буржуазію і взивав до клясової боротьби та до боротьби з націоналізмом — а в першій мірі зі жовто-блакітною петлюрівщиною!...

Не сподівався цеї чести „товариш" Шевченко. Але це було ще в 1921 році... То видко — відносини не дуже то змінилися під цим оглядом і тепер...

Одначе не дивлячись на ті дрібні випадки, що так назвемо — надужитте популярности Шевченка для вузко-партійних цілий — свято Шевченка на цілій Україні пройшло дуже торжественно і в ньому взяли участь школи, організації та ціле українське громадянство. Хотяй під червоним покривалом, свято це носило наскрізь суто-український національний характер.

СЛАВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ШАХІСТ.

З уваги на хід міжнародного шахматного турніру, що відбувається в Ню Йорку, з Берліна подають де-які відомости про одного учасника турніру— Українця Боголюбова.

Боголюбов, (якому тепер 35 років) походить з родини сільського священика на Київщині. Ще з молодих літ він почав виявляти геніяльність шахматиста. В київський духовній семинарії, де він вчився, провадив він поміж учениками шахматні турніри і вже тоді вигравав „у сліпу" (тобто не дивлячись на шахматну дошку), одночасно граючи три партії. По скінченню загально-освітних кляс семинарії, Боголюбов вступив в 1908 році студентом до київської політехніки. Для свого утримання в політехніці він зачав брати участь в турнірах шахматистів у Київі та поза Київом одержуючи премії і нагороди. Підчас приїзду в ті роки до Київа, Капабланки, що мав там надзвичайний успіх, Боголюбов у консілії ще двох київських шахматистів виступив проти Капабланки і після довготревалої упертої боротьби примусив Капабланку признати партію ніким не виграною, що для всемогутнього в ті часи Капабланки було в деякій мірі поразкою. Перед початком світової війни Боголюбов виїхав закордон до Центральної Европи на шахматні турніри. З вибухом війни, не маючи можливости повернутись назад, він залишився закордоном і брав дальшу участь у численних шахматних турнірах Европи. Боголюбов одружений з Німкинею.

З перших часів перебування українського посольства у Німеччині він виправив для себе українські леґітимаційні папери.

СКОШЕНИЙ ЦВІТ

вінок з галицьких образків, повість Василя Барвінка (Володимира Барвінського), друге видання, із вступом Богдана Лепкого.
Ціна 75 центів.
„СВОБОДА",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

БЕЗСМЕРТНІ КНИЖКИ

З ПРИВОДУ 110-ЛІТНОЇ РІЧНИЦІ ВРОДИН НАЙБІЛЬШОГО ПОЕТА УКРАЇНИ ПО ЗНИЖЕНИХ ЦІНАХ.

Кождого марта кождого року кожда свідома українська громада святкує память найбільшого поета України, Тараса Шевченка. Бесідники змальовують його життя, красу його творів, його велике значіння для українського народа. Що роблять поодинокі громадяни? Чи знають вони твори найбільшого українського письменника? Чи читають вони їх, чи може вдоволяються лишень чужим переповіданнем на концертах?

КНИГАРНЯ „СВОБОДИ"

має великий вибір творів Тараса Шевченка в ріжних розмірах, виданнях, оправах, як ось:

ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. Видання Української Накладні. Пять великих томів. Велика маса матеріялів до життеписи поета. Богато малюнків самого Тараса Шевченка й других артистів. Богдан Лепкий та акад. Корш були співробітниками сього видання.
Разом 5 томів. У прекрасній, твердій, полотняній оправі $13.00. У 3 томах $7.00.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО: ГАЙДАМАКИ. Чудове видання з прекрасними рисунками відомого українського маляра А. С. Сластьони. Наклад „Укр. Накладні". Великий фоліовий формат.
В люксусовій оправі $6.00; в полотняній оправі $5.00; в картоновій оправі $3.00.

КОБЗАРЬ. Видання Української Накладні. Грубий том на 707 сторін, який містить всі поетичні твори поета. Оправлений в тверду полотняну оправу. Має портрет поета.....$2.25

КОБЗАР. Видання „Українського Слова". У гарній брошурованій оправі з кольоровою вінетою. Має кромі портретів поета богато рисунків до його поем. Том має 310 сторін друку.....$1.50

ТРИ ПОЕМИ (СОН—ВЕЛИКИЙ ЛЬОХ—НЕОФІТИ). Се три чи не найголовніші політичні поеми Шевченка, що звертаються зі завзятим обкладненням проти гнобителів України. Том має передмови й поясненя пера українського поета Богдана Лепкого. Два портрети Шевченка. 134 сторін друку.....35 центів

ГАЙДАМАКИ. Видання „Українського Слова". Се найбільша історична поема Тараса Шевченка. Том має 100 сторін друку та великий вибір гарних ілюстрацій. Окладинка окрашена рисунком і портретом.....50 центів

ТАРАС ШЕВЧЕНКО. Видання товариства „Просвіти" в Америці (що була при Українськім Народнім Союзі). Книжочка у 63 сторони має: статтю Ол. Неприцького-Грановського: В столітні роковини Т. Шевченка; Дениса Лукяновича: Про життя і твори Тараса Шевченка. Вибір поезій та ряд ілюстрацій.....20 центів

ШЕВЧЕНКО І ЙОГО УКРАЇНА. ЗБІРКА. Видання „Свободи". Поезії в память Шевченка, написані А. Альчевською, І. Франком, Кочубеївною, Оленою Пчілкою; статті про значіння Шевченка для української літератури та народа; вибір поезій Шевченка. Англійські переводи „Заповіту" 15 ц.

БОГДАН ЛЕПКИЙ: ШЕВЧЕНКО ПРО МИСТЕЦТВО. Накладом автора. Се вибрані уривки з творів Тараса Шевченка, які показують, як Шевченко відносився до письменства та штуки. 26 сторін.....10 центів

Се видання творів Шевченка і про Шевченка, які повинні бути у кождій українській хаті.

По них можна пізнати, чи Українець про Шевченка лишень слухає, чи його дійсно знає.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

КУЛЬТУРНЕ ПІДНЕСЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

(З часописі Рогатинець).

Що селянство є підпорою нашого народу — це ясне кождому з нас. Але, що найважнішим чинником серед селянства є жіноцтво, це вже не кождому ясне й зрозуміле.

Та хто знає добре селянське життя, знає його в будденьку, а не зі свят, коли обіздить читальнями, Сіни, Соколи, то пригадає й цьому.

Жінка порається й біля хати й у хаті.

Якщо вона огрядна, то її хата і знадвору й у середині охарна, чиста, все гарно вибідена. Що тижня замітається подвіря. Одним словом в її руках спочиває те, що зветься зверхньою культурою села. Жінка варить і пече. А кілько в нас сіл, де люди мають з того печі й варити, та не знають як? В її руках спочиває найважніща річ ця дкождого народу: домашнє виховання дитини. Цею справою на селі займається майже виключно мати, бо вона сидить (справедливіще безупинно порається) біля хати, міжтим, як чоловік-батько занятий поза хатою, або й поза обістям. Вичислені функції це виключна, або майже виключна річ сільського жіноцтва. Значіння жінки на селі збільшується ще тим, що чоловік ніколи не зробить нічого без поради своєї жінки.

І тому піднесення культурного рівня нашого сільського жіноцтва набирає першорядної ваги. І хто знає, чи воно може не важніще, як культурне піднесення чоловічого сільського населення.

Кожен, що хоч трошки попрацював на селі, знає з практики, що жіноцтво (з природи більше цікаве, як чоловіки) горнеться скоріше до читалень, театральних вистав, викладів і т. д., чим чоловіки.

Цілком природно, що підне-сення культурного рівня нашого жіноцтва піднесе дуже скоро й культурний рівень нашого села. Воно відібється на зверхнім вигляді села, воно відібється на нутрі хат, воно відібється, що найважніще на життю села, на вихованню дітей. Бо хочби чоловік був дуже культурний, то його культура не вдіє нічого, коли його товаришка-жінка не має культури.

Ця думка зродилася в голові одного із найбільших педагогів — Пестальоці-ого.

Насамперед треба піднести культурно жінку, бо в її руках спочиває найважніще — виховання дітей. Цього треба її навчити, бо сама вона цього не навчиться. А через жінку треба навчити (сільський) народ, як він сам має двигнути себе із нужди. Бо якщо він сам собі не поможе, не зможе йому помогти ніхто.

Ці провідні думки Швайцарця Пестальоці-ого відносяться до Швайцарів. Та їх можна майже без змін відносити й до українського селянства.

А як мало зроблено й робиться для піднесення нашого сільського жіноцтва?!

Воно горнеться до освіти. Чимраз більше сільських дівчат вписується до середних шкіл, та ці школи призначені для хлопців. Вони не кінчать їх, бо й ідуть до них з думкою, щоби винести з усіх шкіл, дещо більше як із своєї нераз однокласової школи на селі. Не кінчать їх, бо не мають на думці академічної освіти. На село вони безперечно вносять зі собою дещо культури (правда нераз аж надто поверхової). Та витрачений час-рощ не стоять у ніякім відношенню до вислідів. Ці студії не дають нічого будучій жінці-мамі, будучій громадянці.

До війни народня (людова) школа давала дівчатам дуже мало. Сьогодня, з відомих причин дає ще менше. Дівчата не виносять нашій доброго знання читання й писання.

Хто має занятися вихованням дітей, коли їхні матері самі нещасні інвалідки?!

І тому справа культурного піднесення нашого сільського жіноцтва може ніколи не була така потрібна й пекуча, як сьогодня. Воно річ не легка, та в праці тій маємо великого союзника-помічника. Цим союзником-помічником є величезна жіноча цікавість, якою наділила жінок мати-природа. Хто зуміє її використати, найде велику полекшу в цій важкій культурній праці.

Розуміється до піднесення культурного рівня сільського жіноцтва можна зійти ріжними дорогами. Хочу вказати на одну. Вона не є новим винаходом. Її пробовано в Галичині перед війною, та чомусь не відновлено досі.

Цею дорогою є кількатижневі, найбільше 2-3 місячні курси для дівчат приблизно від шіснаятого року в ріг. Крім лекцій вправного писання (воно вс естоїть гірше як читання), історії й геоґрафії України, ведення найпростіщих і найпотрібніщих рахунків, училисяби дівчата годування й плекання немовлят і дітей. Вчилисяби гігієни, цеї гігієни проти якої в нас так грішать на селі. На цих курсах требаби навчити дівчат розумного плекання дробу й худоби та ведення молочного господарства. Дуже пильну увагу треба звернути на науку кухарства, прання й шиття. Кілько сільських земних продуктів їде на марно лиш тому, що селянки ні не вміють їх консервувати ні порядно зварити чи спекти (ось хочби таке маринування й вудження мяса та корсерація садовини або печення хліба).

Такі курси повинні повстати в кождім повітовім місті, чи місточку. Сил-лекторів повинні дати „Жіночі Громади" і наші школи.

Головно „Жіночим Громадам" треба положити цю справу на серце. До переведення таких курсів не потрібно богато. Треба лиш зрозуміння кольосальної ваги цеї справи, а коли є вже зрозуміння, сильної волі й охоти.

Не моєю річею є подрібне вироблення програми таких курсів. Програма навіть не може бути однакова для всіх повітів західно-українських земель, що опинилися під Польщею. Не мені вирішувати, як довго і коли мають відбуватися такі курси.

Хочу лиш порушити цю пригабуту справу. Вона страшно пекуча. Візьмемося до неї серіозно, зі запалом — побачимо скоро вислідн. Піднесеться культурно село, піднесеться культурно селянство, стане становить гро самої нації, піднесеться культурно цілий український народ. А це повинно лежати на серці кождого з нас.

І. В.

ЧОМУ НЕ МАЄТЕ ЧУТИСЯ МОЛОДО І БУТИ ГАРНИМ?

Мушини котрі вправні в інтересі, і женщини яких краса робить їх популярними, суть звичайно здорові люди. Се здоровле, що дає охоту, живі очи та приманчивість що знов приносить добробут і приятельство. Тисячі людий зрозуміло значіння держати тіло в нормальнім стані а з тих, женщини знають дуже добре що найліпшим средством держання відповідно у їх що денним життю є славний Laxvibur, котрого уживають тисячі женщин з добрим успіхом. Возьміть наприклад ціно Варади з Пітсбурга, котра каже, що терпіла літами на женські слабости, нерегулярна менструація, що приносило їй голови, вомити, падення і ірітацію при моченню та богато инших долегливостий. Однак Laxvibur, вживаючи його пару тижнів, справив всі її недомагання і тепер вона не може бути без пачки в її хаті сего славного ліка, що дає їй ладні гроші. Ви не можете заплатити заборгато, щоб бути здоровим. Гроші не все в житю, і їх береження не зробить нікого щасливим чи здоровим. Чому не маєте чутися добрим? за пару долярів? Життя коротке, щоб все мучитися. Кождий долегливий період женщини лишає по собі знак на лици і фіґурі. Він пригнічує Вас, робить Вас старою, зниженою женщиною перед часом. Ніхто не хоче знищеної старої женщини, хотяй Ваші літа молоді. Замужні женщини повинні спеціяльно берегтись, бо є се для них важним, що позвіщя дістане мущину а відтак вдержати його коли зачне показуватися старість. Держатися молодим на лици і фіґурі, мусите бути рідні від женських недомагань, а щоби се осягнути для Вашого власного добра, замовіть днесь Laxvibur, котрий коштує всего $10.48. Як все будете адекватні, коли чи-читаєте се оголошення. Продаєся лишень у Lameco Laboratory, 348 Lameco Bldg., Box 963, Pittsburgh, Pa. Пам'ятайте добре Пітсбурго, мусить мати добрі складники а се коштує гроші. Дешеве лікарство не має добрих складників, тому воно приносить більше шкоди як потіхи. На асекуровання пачки 25 центів екстра.

КАЙДАШЕВА СІМЯ

повість І. Нечуя-Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниводи.
Брош. $1.25, опр. $1.50.
Замовляти слати на адресу:
„СВОБОДА",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

СТАНДАРД БАНК

Найпевніше місце для улюковання заощаджених грошей.

Приймає ощадности на книжечку і платить 4%

Пересилає гроші до краю і доручує в долярах на місци замешкання.

Продає шифкарти до і з краю по цінах Корабельних Компаній.

Полагоджує справи нотаріяльні тутешні і старокраєві.

Отворено вечерами до 8-ної години.

Голоситься особисто або листовно в рідній мові до:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

ЗМІНА АДРЕСИ.
ДР. К. Д. БІЛИК

повідомляє, що тепер урядує від 9 до 10 годин рано і від 6.30 до 8. години вечер 52 E. 7th St., Tel. Dry Dock 5143, і від 4. до 6. годинин 120 East 34th St., Tel. Caledonia 9014.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія
Говорить по українськи
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Найдосконаліший електричні апарати.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

як легких, мозкуля, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, висиснене нервів, ревматизм, острі нервові і хрящеві недуги.
Порада даром.

Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Мешкання 4th Ave. a Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG
205 EAST 13th STREET
близько 3-ої Ейнї
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

ХИРОПРАКТИКА

верне утрачене здоровля

ДР. В. БОРАК

(школи Палмера)
628 Humboldt St., pir Driggs Ave.
Greenpoint, Brooklyn, N. Y.
Години: 2 до 5; 6 до 8 у вечер.

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА

Житомирського заведення порідів і Київського Зайцевського шпиталя.
ПОРАДИ І ПОМІЧ.
E. E. SHMULENSON,
271 E. Broadway, 5th fl., New York
Tel. Orchard 8121

У СПРАВАХ ІМІГРАЦІЙНИХ

пишіть по близші інформациї або голоситься особисто до:
MR. W. ZAHAJEWICH,
470 W. 23rd St., New York, N. Y.
cor. 10th Ave.
особливо коли хочете СПРОВАДИТИ кого зі старого краю.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім на ним читачам, що присилаючи до мощення ріжні оголошення до часопси „Свобода", треба рівночасно враз з оголошенням присилати і належність за них. Щоби читані могли орієнтуватися яка належність має бути присилана враз з даним оголошенням будуть ласкаві за кожде написане з оголошенне одно слово числяни 2 ці коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Ся постанова входить в житя 1. грудня б. р. Виняток творить лишень відділ У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5-й день перед днем оголошення і в часописи, так що колиби бажала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосовитися і придержуватися повисших правил, не можуть надіяти на часопись, що неповинно їм оголошення, оголошень.
Адм. „Свободи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, іспитований, має довголітну практику. Провадить хор, школу, дає аматорські вистави, концерти і т. инше, пошукує посади. Ласкаві зголошення проситься слати до: Н. Д. c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 03-04

УКРАЇНЕЦЬ знаючий бухгальтерію як також кореспондент усіх славянських мов і німецької, пошукує заняття. Може також провадити школу і дяківство або працювати в якійсь кооперативі. Зголошення слати до:
S. LEW,
4435 N. 3rd St., Philadelphia, Pa. 01-06

ПОТРІБНО РОДИН

8 Мішіган для роботи коло цукрових буряків для Сідуючих фабрик: Alma Bay City, Caro, Crosswell, Lansing, Owosso, Saginaw і Sebewaing в стейті Мішіген.

За інформациями і подорожию пишіть до:
В New York City: W. J. Steadman, Hotel Seville, N. Y., і Paul Horwath, 306 East 75th St., також Slovak Daily, 166 Ave. A, City.
В Philadelphia, Pa.: Joseph Kramer, 1509 Hancock St.
В Passaic, N. J.: Joseph Warga, 5 School'St.
З всіх других міст і стейтів пишіть до: 02,03,05
HENRY SMETANA,
Manager Labor Dept.
MICHIGAN SUGAR COMPANY,
Saginaw, Mich.
Хочемо почути також від родин в стейті Missouri.

Сусіде, дайте адресу Української Спілки. Куплю для своєї малої граючий колибачок за $6.00. Вірте сусіде, що я непотрібно стратив на свята грошей, то і для 5-тро дітей купивби тоту милу забавку, еще і хорий за то. На Вам „Свободу", там єсть адреса. 03-04
N. J. MUSICAL ROCKING CHAIR COMPANY, Inc.,
24 Charlotte Ave., Jersey City, N. J.

ХОЧЕШ ЗНАТИ розвеселити товариство, самому наміятися, покрутувати, навчитися ріжних штучок картами, хочеш знати що таке женщина, пропести весело час, навчитися магії лиши по циркулярі, залучаючи 4 цнт. на відповідь до:
INTERNATIONAL SALES HOUSE,
184 E. 7th St., New York City

СЕКРЕТНІ КАРТИ, магічні, читання, витягання та ріжні инші штуки, книжки магічні до показування штук можете купити в нас та богато других несподіванок. Пишіть всі, старі і молоді, ще днесь по наш ілюстрований катальоґ, залучаючи 10 ц. а не пожалуєте. FAZ, P. O. Box 3682, Philadelphia, Pa. 95

PAIN-EXPELLER

ЛІНІМЕНТ ВЕЛИКОЇ СЛАВИ

На болі мускулів і вязів. На болі в грудях і плечах.

Для злекшення торгуючих болісних шарпань невральгії. На ударення і поклічення.

Майте бутельку під руками— не знаєте хвилі, коли буде Вам потрібно. До набутя у аптиках по 35 і 70 цнт.
F. AD. RICHTER & CO.,
104-114 So. 4th Street,
Brooklyn, N. Y.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!
THEO. JABLONSKI завідатель
WM. LAZAREK, гол. інвестігатор.
Польського Бюра Детективів під контролею стейту Ню Джерзи.
Приймаємо справи цивільні і кримінальні по Злучених Державах і Европі.
Коли Вас хто обікрав, ошукав або скривдив, або маєте якісь непорозуміня особисті, прошу голоситися до нашого бюра.
STATE DETECTIVE BUREAU
2 LOMBARDY ST., pir Broad St.,
Room 409, NEWARK, N. J.

СТЕФАН І. СВУСЯК
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга чесна і дешева. Достарчується автомобілі на весілля, зрестини і другі оказії. Удаваєтесь до свого!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
48 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 540

В КОЖДИ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ „ЛІТОПИСЬ „СВОБОДИ"